

2003 Konsolide Bütçe Gerçekleşmeleri ve 2004 Bütçesi*

Prof. Dr. Ömer Faruk Batirel
Marmara Üniversitesi İİBF

Özet

2003 yılı konsolide bütçe gerekçesinde öncelikli mali hedef "borç faiz yükünü azaltmak"tır. Bu temel hedef bağlamında "bütçe açığının GSMH'ya oranının ödenek bazında % 12.6, harcama bazında ise % 12.4 seviyesinde tutulması" amaçlanmıştır¹. IMF'ye verilen 5.4.2003 tarihli niyet mektubunda stand-by programı çerçevesinde tüm kamu kesimi için GSMH'nın % 6.5'i olarak hedef alınan faiz dışı fazlanın konsolide bütçe itibarıyla ödenek bazında % 5.8, harcama bazında ise % 6 olacağı planlanmıştır.

145.949 trilyon TL olarak tahmin edilen 2003 konsolide bütçe ödenekleri, ek bütçe yasası ile faiz yükündeki azalma ve sosyal güvenlik ve vergi iadelerindeki artış sebebiyle revize edilerek toplam 142.300 trilyona indirilmiştir. Kesinleşmiş verilere göre konsolide bütçe giderleri 140.054 trilyon TL konsolide bütçe gelirleri de 100.238 trilyon TL olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır².

Bu yazıda 2003 yılı konsolide bütçe kümülatif gerçekleştirmelerine göre³ 2003 yılı performansının öngörülen bu hedeflerle tutarlı olup olmadığı irdelenmiştir. Yazının ilk bölümü üç bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde konsolide bütçe giderleri gerçekleştirmeleri, ikinci bölümde konsolide bütçe gelirleri gerçekleştirmeleri, üçüncü ve son bölümde ise bütçe açığı ve finansmanı incelenmiştir.

Ayrıca, 2004 yılı bütçesinin 114.5 katrilyon

TL gelir, 150.4 katrilyon gider olarak düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Anahtar sözcükler: 2003 ve 2004 bütçeleri.

Key words: 2003 and 2004 budgets

I. Konsolide Bütçe Giderleri Gerçekleşmeleri

2003 mali yılı konsolide bütçe giderleri 140.054 trilyon TL olarak gerçekleştiği giriş bölümünde ifade edilmiştir. Kesinleşen bu harcama tutarının 2003 GSMH'sı içindeki payı % 39.2 olmuştur. Bu rasyo 2002 yılında % 42.2 idi. Bu karşılaştırmaya göre konsolide bütçenin kesinleşmiş verilere göre GSMH içindeki payı 2003'de 2002'ye göre 3 puan düşmüş ve kamu kesimi küçülmüştür. Cari ve yatırım toplamı olarak reel harcamalar açısından aynı rasyoya bakarsak 2002 de % 13.9 olan kamu kesimi payı 2003 de % 12.8'e inmiştir. Reel anlamda kamu kesimi (1) puan küçülmüş durumdadır. Konsolide bütçe giderlerinin dağılımına bakıldığında şu tabloyla karşılaşılmaktadır.

Tablodan revize bütçe hedeflerine transferlerdeki düşük gerçekleşme dolayısıyla uyulduğu ve cari ve yatırım harcamalarındaki küçük hedef aşımının (ortalama % 3) özellikle diğer transferlerdeki düşük gerçekleşme (% 25'e varan) ile kapatıldığı anlaşılmaktadır.

2003 bütçe revizyonu ve ek bütçe ile yıl başında 65.450 trilyon TL olarak hedeflenen faiz ödemeleri, faiz hadlerindeki hızlı düşüşle yaklaşık 6.3 katrilyonluk bir indirimle 59.198 trilyona çekilmiştir. Buna mukabil başta 6.762 trilyon olarak düşünülen vergi iadeleri, bilhassa ihracat artışı sonucu ihracatta vergi iadelerindeki

* 2003 Consolidated Budget Realizations and 2004 Budget.

1. 2003 Bütçe Gerekçesi, s. 5.

2. Hesaplamalarda 2002 yılı cari fiyatlarla GSMH gerçekleşmesi 277.463 trilyon, 2003 gerçekleşme tahmini ise % 28.7 artışla 357.045 trilyon olarak alınmıştır.

3. www.muhasabat.sov.tr / kamu hesaplan bülteni

Tablo 1: 2003 Konsoli Bütçe Harcamaları (trilyon TL.de)

Harcama Türü	Revize Bütçe (1)	Gerçekleşme (2)	1/2
Cari	37.066	38.418	1.036
- Personel	27.997	30.209	1.079
- Diğer Cari	9.009	8.218	0.912
Yatırım	6.999	7.165	1.024
Transfer	98.235	94.470	0.962
- Borç Faizi	59.198	58.608	0.990
- Vergi İadeleri	8.593	8.336	0.970
- Sosyal Güvenlik	16.145	15.922	0.986
- Tarımsal Destekleme	2.805	2.805	1.000
- Diğer Transferler	11.494	8.799	0.766
Toplam	142.300	140.054	0.984

hızlı yükselme yüzünden yaklaşık 2 katrilyonluk artışla 8.593 trilyon olarak revize edilmiştir. Ek bütçe ile düzeltilen ikinci önemli kalem sosyal güvenliktir. Bu transfer türü de 14.923 trilyondan 16.145'e çıkarılarak yaklaşık 1.2 katrilyon artırılmıştır. Tarımsal desteklemedeki 700 trilyonluk ilavede eklenince 3.7 katrilyonluk bir ödenek artışı yapılmış görülmektedir. Maalesef revize bütçede yatırımlardan 1 katrilyonluk bir indirimle gidilmiştir. Faizden sağlanan 6.3 katrilyonluk tasarrufa bu eklenince toplam 7.3 katrilyonluk tasarruf yapılmış görülmektedir. Böylece konsolide bütçe ödenek toplamı 3.6 katrilyonluk net tasarrufla 142.3 katrilyon olarak düzeltilmiştir.

Revize bütçe ile gerçekleştirmeleri karşılaştırıldığında sağlanan 2.3 katrilyonluk tasarrufun başlıca kaynağı diğer transferlerdir. Ancak diğer transferlerden elde edilen 3.3 katrilyonluk avantaj, revize bütçeye rağmen faiz ödemelerinde sağla-

nan 500 trilyonluk ,diğer carilerde sağlanan 800 trilyonluk tasarruflarla toplam 4.6 katrilyona çıkmış, ne var ki personel giderlerindeki 2.2 katrilyonluk ve yatırımlardaki 166 trilyonluk sapma sonucu bu düzeye inmiştir.

2003 konsolide bütçe harcamalarında bütçe gerekçesinde öngörülen iç borç faiz yükü azaltma hedefi gerçekleşmiş, ancak buradan ve diğer transferlerden sağlanan tasarruf, personel ödemelerindeki artış hariç sosyal güvenlik,ihracatta vergi iadesi ve açık azaltımında kullanılmıştır. 2003 yılında yatırımlarda bütçe revizyonu sonucu yapılan indirim, ve diğer carilerdeki tasarruf' kamu kesiminin işleyişini güçleştiren ve toplumun refahını azaltan başlıca etkenler olmuştur. 2003'deki yatırım ve diğer cari miktarları mutlak değer itibariyle 2002 ile hemen hemen aynıdır. Ancak bu iki hayati harcama kaleminin 2003 de GSMH içindeki toplam payı % 4.3 inmiştir. 2002 de aynı oran % 5.4 idi⁵.

Tablo 2: 2003 Konsolide Bütçe Gelirleri Gerçekleşmeleri (trilyon TL.)

Gelir Türü	BütçeHedefi (1)	Gerçekleşme (2)	1/2
Vergi. Gelirleri	85.955	84.337	0.981
- Gelir Vergisi	17.197	17.058	0.992
- Kurumlar Vergisi	8.918	8.644	0.969
- Motorlu Taşıtlar Vergisi (ek dahil)	2.240	2.030	0.906
- Katma Değer Vergisi	27.728	27.029	0.975
- Özel Tüketim Vergisi	22.533	22.299	0.990
- Gümrük Vergisi	799	889	0.899
- Harclar	1.685	1.617	0.960
- Diğer Vergiler	4.855	4.771	0.983
Vergi Dışı Normal Gelirler	10.294	10.242	0.995
Özel Gelirler ve Fonlar	4.108	3.919	0.954
Katma Bütçe Gelirleri	425	1.784	4.198
Toplam	100.782	100.282	0.995

4. Diğer carilerde en büyük tasarrufu Milli Savunma Bakanlığı yapmıştır.

5. Konsolide bütçe yatırımlarının GSMH içinde 2002 deki payı % 2.5, 2003 deki payı ise yalnızca % 2.0 dir.

Şimdi konsolide bütçe gelirlerini ele alıyoruz.

II. Konsolide Bütçe Gelirleri Gerçekleşmeleri

2003'de konsolide bütçe gelirlerinin ilk altı ayda görülen düşük oranlı gerçekleşmeye karşın ikinci altı ayda gözlenen sıçrama ile yıl başı tahminleri ile tutarlı bir gelişme kaydettiği ifade edilebilir. Tablo 2 üç ana gelir kategorisi itibariyle konsolide bütçe gelir gerçekleştirmelerini vermektedir.

Tablo 2'de kamu gelirlerinde 2003 yılı gerçekleşmesinin katma bütçe gelirlerindeki sıçrama hariç oldukça istikrarlı bir seyir izlediği görülmektedir. Konsolide bütçe gelirleri 2002'ye göre % 41.4 artmış ve konsolide bütçe vergi yükü 2002 de % 21.8 iken 2003 de yaklaşık 1.8 puanlık artışla % 23.6 ya çıkmıştır. Bu yükselmenin başlıca kaynağı özel tüketim vergisidir. 2002'de GSMH'nın % 5'i iken 2003'de % 6.2'ye yükselen özel tüketim vergisi vergi yükü artışının 2/3'ünü oluşturmaktadır. İkinci sırada eki anayasaya aykırı bulunan motorlu taşıtlar vergisi gelmektedir. Kurumlar vergisinin katkısı üçüncü sırada yer almaktadır. Gelir vergisinde ise tablo hazindir. Her geçen yıl nispi olarak gerileyen gelir vergisi vergi barışına rağmen GSMH'nın % 4.8'ine düşmüştür. KDV artışı da % 32 ile toplam vergi geliri artışının gerisinde kalmıştır. Geniş tüketim vergisi olan KDV çarpık bir uygulama ile dünyada hiç rastlanmayan biçimde özel tüketim vergisinin gerisine düşürülmüştür. Özel iletişim ve özel işlem vergileri hesaba katılınca bu fark daha da açılmaktadır⁶. Gider ve gelir gerçekleştirmeleri birleştirilince açık ve finansmanı konusunda aşağıdaki değerlendirme yapılabilir.

III. Bütçe Açığı ve Finansmanı

Yukarıda açıklanan verilere göre konsolide bütçenin 2003 de kesin olarak 39.772 trilyon açık verdiği ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bu açığın GSMH'ya oranı % 11.1'dir. Harcama bazında % 12.4 olarak hedeflenen açık hedefi fazlası ile tutturulmuş, 1.3 puan olumlu bir fark doğmuştur. Türk maliye politikasının son yıllardaki başlıca performans göstergesi olan faiz dışı fazlaya bakıldığında ise konsolide bütçede harcama bazında % 6 olma-

sı olması öngörülen bu ölçü, 18.838 trilyon mutlak değerle maalesef % 5.2'de kalmıştır. Bu ölçünün bozulmasında en büyük etken- hiç uygun olmayan biçimde yatırımlarda ve diğer carilerde kesinti yapılmasına rağmen sosyal güvenlik, ihracatta vergi iadesi, personel giderleri artışıdır. Açık faiz ödemelerindeki düşüş sebebiyle azalmış ancak faiz dışı harcamalardaki yükselme olumsuz kısıntılara rağmen faiz dışı fazlayı düşürmüştür.

2003'de bütçe açığının finansmanı temelde iç borçlanma ile yapılmıştır. 2002 sonu itibariyle 149.861 trilyon olan iç borç stoku, 2003 sonunda 194.387 trilyona çıkmıştır. Bu borçlanmadan başlıca kamuca el konulan bankaların finansman aracı olan nakit dışı tahviller çıkarılınca, iç borç stok değişimi + 40.850 trilyon olmaktadır⁷. 2003 yılında borç yönetiminde hazine bonolarından bir yıldan uzun vadeli hazine tahvillerine başarıyla dönülmüş ve bonoların toplam iç borç stoku içindeki payı % 24.7'den % 13'e düşürülmüştür⁸.

Sonuç

2003 konsolide bütçe gerçekleştirmeleri, bütçe açığının başlangıçta öngörülen GSMH'nın % 12.4'ünden % 11.1'ine çekildiğini göstermektedir. Bu gerilemenin kaynağı faiz ödemelerinde gerek faiz oranı düşüşü gerekse vade uzatımı sebebiyle meydana gelen azalmadır.

Ne varki sosyal güvenlik, ihracatta vergi iadesi ve personel giderleri ödeneklerinde artış IMF ile ilişkilerimizde başlıca performans göstergesi olan faiz dışı bütçe fazlasının konsolide bütçe için % 6 olarak tutturulmasını önlemiş ve bu fazlanın GSMH'nın % 5.2'sinde kalmasına yol açmıştır. Bu fazlayı tutturmak için yatırımları ve diğer carileri kısmak ise kamunun refaha yaptığı katkıyı azaltmış ve iktisadi büyüme ve istihdam üzerinde olumsuz etki yapmıştır.

Gerçekleşmeler, vergi gelirlerinde özel tüketim vergileri lehine gelişen çarpıklığa ve bu verilerden kaynaklanan yük artışına rağmen bütçe gelirlerinin istikrarlı bir seyir izlediği ve hedeflere uyulduğunu göstermektedir.

2003 de açığın finansmanı başarılı bir borç yönetimi ile esasta hazine tahvillerine dayalı bir iç borçlanma ile finanse edilmiş bulunmaktadır.

6. Bu vergiler de katıldığında özel tüketim vergilerinin GSMH içindeki payı % 6.7'ye çıkmaktadır. Avrupa Birliği ortalaması ise % 4.8'dir. Halbuki KDV, AB'nde bu vergilerin ortalama iki katı hasılat getirmektedir Bkz. Tax Policy in European Union, COM, 2000, s. 11

7. Dış borç net kullanımı özelleştirme gelirleri ikincil niteliktedir.

8. www.hazine.gov.tr/ic borç istatistikleri

2004 Yılı Bütçe Tasarısı

I. Genel Durum

Türkiye ekonomisi, içinde bulunduğu yapısal sorunlar nedeniyle uzun bir süre istikrarsız bir dönem yaşamış ve 2000 yılı başında yüksek enflasyon çizgisinden uzaklaşmak ve ekonomiyi istikrara kavuşturmak amacıyla uluslararası mali kuruluşların da desteğini alan yeni bir ekonomik program uygulamaya konulmuştur. Üç yıllık bir dönemi kapsayan program, 2000 Kasım ve 2001 Şubat aylarında yaşanan mali krizler nedeniyle tam anlamıyla uygulama alanı bulamamış ve para ve mali piyasalardaki çalkantılar dalgalı döviz kuru rejimini beraberinde getirmiştir.

Döviz kuru rejiminin benimsenmesi ile birlikte yeni bir ekonomik program tasarlanmış ve 2001 yılı ortalarından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Yeni program, kamu ve özel sektörde mali krizlere neden olan zaafların ortadan kaldırılması ve yapısal reformlar yoluyla ülke ekonomisinin sağlıklı bir zemine oturtulmasını ve makul enflasyon oranlarında istikrarlı bir büyüme ortamının gerçekleştirilmesini hedeflemiştir.

Temel ekonomik büyüklüklerin 2001 ve 2002 yılı gerçekleştirmeleri ve 2003 yılı gerçekleşme tahminleri ile 2004 yılı hedefleri aşağıda gösterilmiştir.

2001 yılı ortalarından itibaren uygulanan ekonomik program, 2002 yılından itibaren olumlu etkilerini göstermeye başlamış ve 2001 yılındaki büyük oranlı ekonomik daralma sonrasında (yüzde -9.5) yüksek bir büyüme oranı gerçekleşmiş; temel makro ekonomik göstergelerde önemli de nebilecek iyileşmeler görülmüştür.

2002 ve 2003 yıllarında alınan yapısal tedbirler ile 2003 yılında uygulanan sıkı mali disiplin anlayışı ekonominin ve ka-

mu maliyesinin kırılabilirliğini önemli ölçüde azaltmış; temel ekonomik göstergelerdeki iyileşme 2003 yılında hızlanmıştır.

II. 2004 Yılı Bütçesinin Hedefleri

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005) döneminde; enflasyonun Avrupa Birliği (AB) kriterleri ile uyumlu düzeylere düşürülmesi, ekonomide sürdürülebilir bir büyüme ortamının sağlanması ve AB'ne tam üyelik hedefi doğrultusunda ekonominin rekabet ve uyum gücünün artırılması amaçlanmaktadır.

2004 yılı bütçesinin temel hedefleri; etkin bir bütçe politikası yoluyla ekonominin dinamizmini artırmak, Hükümetin "daha küçük ancak daha etkin bir kamu sektörü" anlayışının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak ve 2003 yılında izlenen sıkı mali disiplin anlayışının aynı kararlılıkla yürütülmesi suretiyle kamu maliyesindeki düzelmeyi hızlandırmak, mali dengesizlikleri azaltarak enflasyonun makul seviyelere çekilmesi ve sürdürülebilir büyüme ortamının oluşmasına yardımcı olmaktır.

Bütçenin spesifik hedefleri ise aşağıdadır:

- Enflasyonun yıl sonu itibarıyla TÜFE ve TEFEE'de yüzde 12 düzeyine çekilmesi,
- Bütçe açığının GSMH'ya oranının yüzde -11.1 seviyesine düşürülmesi,
- İç borçlanma ihtiyacının en alt seviyede tutulması suretiyle reel faiz oranlarının düşürülmesi,
- Kamu kurum ve kuruluşlarında yeni den yapılanmalar ve çağdaş yönetim anlayışlarının uygulamaya konulması suretiyle verimliliğin artırılması,
- Yatırıma ayrılan kısıtlı kaynakların kısa sürede ekonomiye kazandırılacak ve öncelikli projelere yönlendirilmesi,

Temel Ekonomik Büyüklükler	2001	2002	2003 Program	2003 Gerç.*	2004 Program
GSMH (Trilyon TL.)	176.484	273.463	358.317	357.045	419.692
GSMH (Milyon Dolar)	144	181.7	233.7	238.1	261.6
Büyüme Oranı (%)	-9.5	7.8	5.0	5.0	5.0
GSMH Deflatörü (%)	55.3	43.8	24.7	24.4	11.9
TEFE Ort. (%)	61.6	50.1	26.9	26.2	10.0
TEFE Yıl Sonu (%)	88.6	30.8	18.0	16.5	12.0
TÜFE Ort. (%)	54.4	45.0	25.9	25.6	13.7
TÜFE Yıl Sonu (%)	68.5	29.7	20.0	20.0	12.0

(*) Gerçekleşme Tahmini

- Sosyal güvenlik kuruluşlarının yeni den yapılandırılması sürecinin hızlandırılarak mali yapılarının güçlendirilmesi,

- Kaynakların tahsisinde hizmet önceliklerine önem verilmesinin ve hizmet-maliyet ilişkisinin sıkı bir şekilde kurulmasının sağlanması,

- Rasyonel ve üretimi teşvike yönelik bir tarımsal destekleme politikasının uygulanmaya konulması,

- Hükümet tarafından tüm kamu sektörü için belirlenen yüzde 6.5'lik faiz dışı fazla hedefine konsolide bütçenin azami katkıyı yapmasının sağlanması.

III. Önlemler

2004 Mali Yılı Bütçe Kanununda yer alan ve kamu harcamalarında tasarruf ve etkinliği artırmaya ya da gelirleri artırmaya yönelik önlemler aşağıda yer almaktadır:

- Maliye Bakanı'na, dengeli ve etkili bir bütçe politikasının yürütülmesi amacıyla kamu istihdam politikası, ödeneklerin kullanımı ve gelir ve giderlere ilişkin mevzuatta yer alan konularda standartlar belirlenmesi hususunda yetki verilmiştir.

- Yatırım projeleri kapsamındaki işlere başlanabilmesi için, proje veya işin 2004 yılı yatırım ödeneğinin proje maliyetinin yüzde 10'undan daha az olamayacağı öngörülmektedir.

- Genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler ve döner sermayelerin 2004 yılı içerisinde edinebilecekleri taşıtlar (T) işaretli cetvelde gösterilmekle birlikte yılı içinde bu taşıtların edinilmesi Bakanlar Kurulunun kararına bağlanmaktadır.

237 sayılı Kanun kapsamındaki kuruluşlar ile özel kanunlarla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşlara, binek ya da station-wagon cinsi taşıt ihtiyaçlarını hizmet alımı suretiyle de karşılama imkanı sağlanmakta; ancak mülkiyetlerinde bulundukları ile hizmet alımı yoluyla temin edecekleri bu tür araçların toplamının 2003 sonu itibarıyla mülkiyetinde bulundukları ve hizmet yoluyla temin ettikleri araç toplamını geçmeyeceği öngörülmektedir.

- Kamu kurum ve kuruluşları arasında ihtiyaç fazlası eşya levazımının bedelsiz olarak devrine imkan sağlanması amacıyla Maliye Bakanlığına yetki verilmiştir.

- Sağlık harcamalarında tasarruf sağlanması ve kötüye kullanımların önlenmesi amacıyla tedbirler alınması için Maliye Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ile Emekli Sandığı Genel Müdürlüğüne yetkiler verilmektedir.

- Yedek ödenekten yapılacak aktarmalarda, ilke olarak aktarılan tutar eklemeye yapılan tertibin başlangıç ödeneklerinin yüzde 10'u ile sınırlandırılmaktadır.

- Maliye Bakanına özel gelir ve devren özel gelir kaydedilen tutarları iptal ederek bütçeye gelir yazma, özel ödenekleri ve devren özel ödenek kaydedilen miktarları iptal etme konusunda yetki verilmektedir.

- Garantili imkan limiti 1 milyar ABD Doları ile sınırlandırılmaktadır.

- 233 sayılı Kanun Hükmünde Karar name kapsamındaki kuruluşlar ile Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin 2003 yılı karlarından Hazineye isabet eden tutarların sözkonusu Kararnamede yer alan kısıtlamalara tabi olmaksızın bütçeye gelir kaydedilmesine imkan tanınmaktadır.

- Personel açıktan atamaları (öncelikle eğitim, sağlık, güvenlik ve yargı mensupları için kullanılmak üzere) ile konsolide bütçe dışındaki kurum ve kuruluşlardan yapılacak memur nakilleri toplamı 40.000 kadro adedi ile sınırlandırılmaktadır.

- Kadroların kullanımını sıkı esas ve usullere bağlanmaktadır.

- Baraj, liman, havalimanı, enerji santrali, tesis gibi taşınmaz mal ve sair varlıkları işleten veya kullanan kamu iktisadi teşebbüsleri ve kamu şirketlerinin gayrisafi hasılatından, bu kullanım karşılığında belirli bir bedel tahsil edilerek genel bütçeye gelir kaydedilmesi öngörülmektedir.

- Kamu kurum ve kuruluşlarının uluslararası kuruluşlara üye olmaları Dışişleri Bakanlığının iznine bağlı kılınmaktadır.

- Kamu kurum ve kuruluşlarınca işlenen eğitim ve dinlenme tesisi, spor tesisi ve benzeri sosyal tesislerin giderlerine bütçeden katkıda bulunulması yasaklanmaktadır.

- Eğitim amacıyla yurt dışına gönderilecek kamu görevlilerinin öğrenim konularının, çalışmakta oldukları birimlerin görev alanları ile doğrudan ilgili olması şartı öngörülmektedir.

- Kamulaştırma bedellerinin sertifika ile ödenmesine imkan tanınmaktadır.

- Kamu mali yönetimindeki girdilerin kontrol edilmesi şeklindeki anlayış terk edilerek, sonuçların kontrol edildiği performans esaslı bütçeleme anlayışının yerleşmesi konusunda yürütülmekte olan çalışmalar devam edilecektir.

IV. Bütçe Büyüklükleri

a) Ödenekler

2004 Yılı Konsolide Bütçesi ile genel ve katma bütçeli kuruluşlara, Bütçe Kanunu gereğince 150 katrilyon 508 trilyon lira tutarındaki ödenek tahsis edilmiştir.

2004 yılı konsolide bütçe ödeneklerinin;

- 28 katrilyon 569 trilyon lirası personel giderleri,

- 3 katrilyon 627 trilyon lirası sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri,

- 13 katrilyon 832 trilyon lirası mal ve hizmet alımları,

- 66 katrilyon 50 trilyon lirası faiz giderleri,

- 25 katrilyon 80 trilyon lirası cari transferler,

- 7 katrilyon 368 trilyon lirası sermaye giderleri,

- 442 trilyon lirası sermaye transferleri,

- 3 katrilyon 566 trilyon lirası borç verme,

- 1 katrilyon 970 trilyon lirası ise yedek ödenek, olarak ayrılmıştır.

Faiz giderlerinin;

- 15 katrilyon 500 trilyon lirası kamu kurumlarına ödenen iç borç faiz gideri,

- 42 katrilyon 830 trilyon lirası diğer iç borç faiz gideri ve

- 6 katrilyon 819 trilyon lirasını da dış borç faiz gideri oluşturmaktadır.

Görüldüğü üzere, ekonomik sınıflandırma içinde en büyük pay, 66 katrilyon 50 trilyon lira ile faiz giderlerine aittir. Bunu da 28 katrilyon 569 trilyon lira ile personel ödenekleri izlemektedir.

b) Gelirler

2004 yılı konsolide bütçe gelirleri, 114 katrilyon 539 trilyon lira olarak belirlenmiştir.

Konsolide bütçe gelirlerinin;

- 99 katrilyon 173 trilyon lirası vergi gelirlerine,

- 13 katrilyon 666 trilyon lirası vergi dışı gelirlere,

- 899 trilyon lirası sermaye gelirlerine,

- 2 milyar lirası alınan bağış ve yardımlara ve

- 800 trilyon lirası da katma bütçe gelirlerine aittir.

Analitik bütçe sınıflandırması çerçevesinde, bütçe gelirlerinden düşülecek toplam 10 katrilyon 430 trilyon liranın dağılımı aşağıdaki şekildedir:

- Vergi gelirleri 10 katrilyon 280 trilyon lira,

- Vergi dışı gelirler 136 trilyon lira,

- Diğer red ve iadeler ise 14 trilyon lira.

c) Denge

Bu gelir ve gider rakamları çerçevesinde 2004 yılında, bütçe açığının 46 katrilyon 399 trilyon lira, faiz dışı bütçe fazlasının ise 19 katrilyon 801 trilyon lira olması hedeflenmiştir.

Buna göre, bütçe açığının GSMH içindeki payı yüzde -11.1, faiz dışı bütçe fazlasının GSMH içindeki payı ise yüzde 4.72 olacaktır.

5. Bütçenin Finansmanı

2004 yılı için konsolide bütçe açığının 46 katrilyon 399 trilyon lira olarak tahmin edilmektedir. Bunun 39 katrilyon 202 trilyon lirası iç borçlanma, 5 katrilyon 593 trilyon lirası dış borçlanma, 1 katrilyon 604 trilyon lirası ise özelleştirme gelirleri ile karşılanacaktır.

Aşağıdaki tabloda 2004 yılı konsolide bütçe açığının finansmanına ilişkin bilgiler verilmektedir.

**2004 Yılı Konsolide Bütçe Finansman
Programı Tablosu**

(Trilyon TL.)

I. TOPLAM GELİRLER	114.539
Vergi Gelirleri	99.173
Diğer Gelirler	15.366
II. RED VE İADELER (-)	10.430
III. FAİZ DIŞI GİDERLER	84.458
Personel Giderleri	28.569
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	3.628
Mal ve Hizmet Giderleri	13.833
Cari Transferler	25.081
Sermaye Giderleri	7.368
Sermaye Transferleri	443
Borç Verme	3.566
Yedek Ödenekler	1.970
IV. FAİZ DIŞI BÜTÇE DENGESİ (I-II-III)	19.651
V. FAİZ	66.050
VI. BÜTÇE DENGESİ (I-(II+III+V))	-46.399
VII. FİNANSMAN	46.399
İç Borçlanma (net)	39.202
Tahvil (Net)	23.253
Satış	100.438 -
Ödenen	77.185
Bono (Net)	15.949
Satış	73.650 -
Ödenen	57.701
Özelleştirme	1.604
Dış Borçlanma (Net)	5.593
Kullanım Devir ve Garantili Borç	15.360
Geri Dönüşü	907 -
Ödenen	10.674

**MUFAD - MUHASEBE ve FİNANSMAN DERGİSİNE ABONE
OLUNUZ**

Yıllık abone bedeli

✓ Öğretim üyeleri ve yardımcıları için 20 milyon TL.

✓ Başkaları için 25 milyon TL.

Banka Hesabı: Osmanbey İş Bankası 304400-233888

Not: Banka dekontunun fotokopisinin Dergi adresine postalanması ricası ile.